

Световна заетост и социални перспективи
(Основен фокус 2023 г. и тенденции за 2024 г.)

В световен план нивата на инвестиции паднаха, наблюдават се по-високи разходи по заеми

- На световно ниво инвестициите като дял от БВП през 2023 г. се оценява на 26.4%, с 1% по-малко отколкото през 2022 г.
- Спадът на инвестициите в напредналите икономики е още по-слабо изразен (от 23.2% през 2022 г. на 22.4% през 2023 г.).
- Промени в състава на инвестициите, дължащо се на нестабилната геополитическа обстановка и Ковид пандемията (макар и като по-малък фактор) – от високо иновативни инвестиции към ниско иновативни инвестиции с по-ниска производителност.
- Притеснение: прекомерното разчитане и инвестиране в, например, търговия на дребно може да намали производителността и цялостните подобрения в стандарта на живот в средносрочен план.

Инфлация

- Спад на инфлацията през 2023, но все още остава завишена

БВП

- За 2024 г. се очаква да е със значителна хетерогенност, държаща се на различните организации, сформирани от различни държави
- Устойчивостта на растежа на БВП през 2023 г. е най-очевидна при държавите с нисък, среден, и среден към висок доход
- При страните с високи доходи се наблюдава значително забавяне на растежа на БВП през 2023 г. в сравнение с 2022 г.
- Тенденциите за нивата на БВП да останат стабилни през 2024 г. (при липсата на големи геополитически сътресения)

Икономическата устойчивост поддържа условията на пазара на труда стабилни през 2023 г.

- Тенденциите за ниска безработица се запазиха през цялата 2023 г.
- През 2023 г. в световен план коефициентът на безработицата падна до 5.1% (спад от 0.2%)
 - Спадът е слабо изразен (или несъществуващ) в държави с ниски доходи (при тях се наблюдава покачване на лихвите) и държавите с високи доходи (където нивата на безработица остават константни)
 - Тенденции за 2024 г.: очаква се умерено увеличение в нивата на безработица, като се очаква мъжете да бъдат по-засегнати от жените
- Ръстът на заетостта остава положителен при всички доходни групи
- През 2023 г. разликата в заплащането между мъже и жени бележи напредък, но нивата му все още са високи
 - Най-голяма е разликата в заплащанията между половете в държави с традиционно ниски доходи.
 - Безработните в световен план се очакват да се увеличат с около 2 млн. души през 2024 г.
- Реалните заплати намаляват, въпреки ниската безработица и положителния растеж на заетостта

Рискове за създаването на нови работни места

- Заетостта като изоставащ индикатор
 - В световен мащаб се очаква растежът на заетостта да остане положителен през 2024 г., но с темпове от само 0.8% през 2024 г. и 1.1% през 2025 г. Тенденцията е тревожна за страни с високи доходи, където заетостта се очаква растежът да стане отрицателен през 2024 г., а през 2025 г. се очакват скромни подобрения.

Дефицит на достоен труд, тенденции в световен план

- Разлика в заплащането между половете (в ущърб на жените)
- Разлика във възможностите за кариерно развитие между мъже и жени (в ущърб на жените)
- Безработицата при младежите е близо 3.5 пъти по-висока от тази при възрастните
- Нивата на неформална заетост намаляват, но въпреки това остават високи
- За 2023 г. близо 241 милиона работещи живеят в крайна бедност

Заетост и социални тенденции по региони

Европа

- Очаква се БВП на Европа да се покачи следващите 2 години (2024 г. и 2025 г.) след забавяне на растежа през 2022 г. и 2023 г.
 - Ръстът на БВП за Европа се дължи на икономическия растеж в Полша, Русия и Турция
- Икономическият растеж е най-затруднен в Източна Европа (поради войната в Украйна)
- Северна, Южна и Западна Европа отбелязват икономически растеж през 2022 и 2023 г. (растеж от 0.7% през 2023 г.); растежът на БВП се очаква да нарасне до около 1.2% процента през 2024 г.

Тенденции при пазара на труда в Европа

- Заетостта продължава да се увеличава в съответствие с нарастването на населението в трудоспособна възраст. Коефициентът на безработица намаля до 5.7% през 2023 г. от 7 % през 2020 г. Коефициентът на участие на работната сила също е на приблизително същото ниво както при предпандемичните и дългосрочните тенденции (около 58.5% в сравнение с 58.3% средно между 2010 г. и 2019 г.).
 - Заетостта нараства във всички подрегиони с изключение на Източна Европа, чиято обща заетост следва низходяща тенденция от 2022 г. Очаква се тенденцията да продължи и през 2025 г.
- Младежка безработица в Европа
 - Наблюдава се спад при младежката безработица за периода на 12-те месеца от юни 2022 г. до юни 2023 г.
 - През юни 2023 г. младежката безработица в ЕС е малко над 14% (спад от 0.3% спрямо същото време предната година).
 - Най-значителен спад в Южна Европа (Кипър, Италия, Испания)
 - Последните тенденции в младежката безработица в останалата част от Европа сочат до голяма степен увеличения спрямо същия период. Най-голямо увеличение има в Чехия (6.3%) и Швеция

(5.1%). Швеция бележе голям ръст на младежка безработица (близо 25 % през юни 2023 г.). Увеличения също има в България, Хърватия, Люксембург, Германия, Унгария, Малта, Холандия, Словакия, Полша и Финландия.

- Въпреки това равнищата на младежката безработица са по-ниски в сравнение с техните пикови нива през годините

Недостиг на работна ръка на фона на незадоволено търсене на достоен труд

- Търсене на труд: Незапълнени свободни места в напреднали икономики
 - В световен мащаб 77% от работодателите съобщават за трудности при наемането на кандидати с правилния набор от умения, докато делът е бил само 35% преди десетилетие
 - Основен проблем на Източна Европа е изходящата миграция към страни с по-високи нива на доходи
- Последствия от недостига на работна ръка:
 - Недостигът на работна ръка може да има тежки последици за цялата икономика в засегнатите страни
 - Недостигът на основни работници в ключови сектори се очаква да създаде затруднения в доставките в засегнатите икономики.
 - Недостигът на работна ръка в някои икономики може да има негативни (и в по-малка степен положителни) ефекти в останалата част на света

Предлагане на работна ръка

- Все още се усещат последиците от Ковид пандемията
 - Жените, младежите и мигрантите са особено засегнати от закриването на работни места (основно поради работа в сектори с ниско заплащане и интензивни контакти с неформалната икономика)
 - Участието на жените в работната сила през 2023 г. е малко над дългосрочната тенденция (в световен мащаб при всички групи по доходи)
 - Броят на младите хора, които не работят и не се учат (NEET) остава повишен в световен мащаб.

- Общият брой отработени часове се увеличава, воден от силния растеж на заетостта по време на възстановяването от Ковид пандемията. Наблюдава се нарастваща разлика между общото и средното отработено време.
- Работно време по сектори и професии
 - Намаляване на броят отработени часове в секторите: настаняване и хранителни услуги, транспорт и съхранение, информация и комуникации, недвижими имоти и професионални, научни и технически дейности
 - Делът на работниците на непълно работно време се е увеличил в напредналите икономики

Пазар на труда

- Заплатите и трудовата мобилност са загубили ефективността си през последните години
 - Заплатите се коригират бавно (не могат да покрият нарастващите разходи за живот)
 - Трудовата мобилност намалява поради нарастващия дял на по-възрастните работници в държави с над средния доход